

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫН ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
НЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1956

ФЕВРАЛЬ

9

ЧЕТВЕРГ

№ 29 (3482)

Өртөө 20 коп.

Алдыгы беш чыл планын чедишкенин күүсөдирин кижилер—
ажылчынар, колхозчулар, интеллигенция, оларнын эрес-шудургу,
маадырлыгы күш-ажылы шийипирлээр, бистин партия, совет, ажил-
агый, профэвилеел, организацияларывыстын организакчы ажилы,
үлөспүр бүүдүргелерин, тудугларны, колхозтарны, машина-прак-
тор станцияларын, совхозтарны оларнын уауртурунун деңгели
шиипирлээр.

1956—1960 чылдарда СССР-нин улус ажил-агыйн хөгжүдериин алдыгы беш чыл планынын
таалаы-биле СЭКП-нин XX съездинин Директиваларынын төлөвилелден.

Тодаргай болгаш оперативтиг удуртулга дээш

1956—1960 чылдарда СССР-нин улус ажил-агыйн хөгжүдериин алдыгы беш чыл планынын таалаы-биле СЭКП-нин XX съездинин Директиваларынын төлөвилелден бүүрү совет кижилер боттарынын ажил-чорудугуларын уаур программаны кылдыр чангыс эи-сеткилдиг хүлээп ал туралар.

Алдыгы беш чыл планын чедишкенин боттандыры бистин Төрөөн чуртууствун экономикаг күчү-шымалын база оон тилетирбес камгаланар аргалын улам ылай быжыктары, улустун чаагай байдалын ууу-биле бедидер, совет культураны өстүрүп ол болур.

Ол уаур программанын чедишкенин күүсөдирин кижилер—ажылчынар, колхозчулар, интеллигенция, оларнын эрес-шудургу күш-ажылы, бистин партия, совет, ажил-агый, профэвилеел, организацияларывыстын организакчы ажилы, үлөспүр бүүдүргелерин, тудугларны, колхозтарны, МТС-терин, совхозтарны оларнын уауртурунун деңгели бедидер.

Совет улус СЭКП-нин XIX съездинин төөгүдү шийипирлерин, ылангы ССР-нин улус ажил-агыйн хөгжүдериин беш чыл планынын таалаы-биле оонааларын чедишкенин күтсөткөн, улус ажил-агыйнын болгаш культура хөгжүдериин бүү амыралыг чаа-чаа бедидерин дээш күш-ажылы болгаш политиктиг көдүрүшкүн-биле ажилдыр кирешкенер. Мындыг хүндер ажилы чоннарын калбаа массаларын ортуу-га организакчы болгаш кижидикчи ажиларын чорударын таалаы-биле чер-черин партия организацияларын бедидер улам бедид туралар.

Бистин Коммунист партиясы төөгүнү өсүдүр тургузучулар болур улус массаларын баштыкчы болгаш организакчы ролун улам бүүрүдүг болгаш бедидерин күтсөдир келген, оон соңгаар-даа күтсөдир.

Ажил-агый, культура тургузукчуларда бедидерин бот-агыйн байдалы-биле эрес, харын партиянын шугуу, оон политиканын амыралыг боттанылга-а дээш чүтүлдүг демиселдин аргасы-биле бедид алынып турар. Бүгү-ле уаучоктарга күтсөдирин хыналдын күтсөдир, организакчы уаучулуктын бедидер политиктиг уаучулуктын бедидер чедир көдүрү дугайында партияг бедидерин уаучулук ажилдык боттарынын ажилында кездээ уаучулук болуруп келгенер.

Чүгө чер-чер амыралыг өк болгаш ханы билеринге үндөсүттүгүн уаучулук улам-на боттут, дигр болгаш бедидерин уаучулук дугайында бедидерин. Мынчанга партияг актив, коммунистер боттарынын уаучулукчулардан бедидерин улам-на улаатарып, ажил-агый, культура тургузукчулар чүгүз айтирларын бедидерин шийипирлээр, олар ажилы чоннарын ажилдыр, чурттап турар черлеринге үргүчү барып турарын, массаларын үнү диннап, дүржүлгүлүн өөренип, оларнын бедидер-хөгжүдериин хөгжүдериин чогур кичээлдерин салып турарын бедидер туралар. Ол күтсөдир болгаш бедидер шугуу-ла чөптүг.

Устүдүн куу уаучулуктын боттут болуру дээр, уаучулукта массаларын канчаар ажилдыр турарын өк билер, бедидерин чогур үндөдө бедидерин болгаш уаучулар, кадрларын ший кижилер болуру. Бо бедидерин СЭКП-нин Барын-Хемчик райком, оон бир секретары турган эш Санчай багай күтсөдир, ажил-агый уаучулуктарын боттут уаучулуктын уаучулук чедир үндөдө, амыралыг хогор ажилдыр, оперативтиг ажилды канчалары уаучулукта биле солуп турганын коммунистерин чөптүг чаа болуп өрткөн нити район хурамы бедидер.

Маршал Чжу-Дэни эш Н. А. Булганинның хүлээп алганы

1956 чылдын февраль 6-да ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Н. А. Булганин Кылат Улус Республиканын Даргазын Ораакчы Маршал Чжу Дэни болгаш ону үдө чорур кижилерин — БУР-нун Камгалаалыг Күрүнө Комитетин Даргазын Ораакчы Маршал Не Жу-чэньин, Улус төлөкчилерин Бүгү-кылат хурамын Доодамал комитетин кижигүнү Лю Лань-таону, чөвүлел Ш Чэньи хүлээп алган.

Хүлээп алышыг Кылат Улус Республиканын ССР-де Онда болгаш Бүрүн өргөлг Эчигин Лю Сю, ССР-нин Даштыкы Херектер Министринин Ораакчы Н. Т. Федоренко, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазын Протоколунун назалыгы Е. А. Тарабин олуршканнар.

Н. А. Булганин биле Маршал Чжу Дэни аразыга чыгып, найырлар бөсөд болган.

Маршал Чжу Дэни эш Н. С. Хрущевтун хүлээп алганы

Февраль 6-да СЭКП ТК-нын Бирги Секретары эш Н. С. Хрущев Кылат Улус Республиканын Даргазын Ораакчы Маршал Чжу Дэни болгаш ону үдө чорур кижилерин: БУР-нун Камгалаалыг Күрүнө Комитетин Даргазын Ораакчы Маршал Не Жу-чэньин, Улус төлөкчилерин Бүгү-кылат хурамын Доодамал комитетин кижигүнү Лю Лань-таону, чөвүлел Ш Чэньи хүлээп алган.

Хүлээп алышыг Кылат Улус Республиканын ССР-де Онда болгаш Бүрүн өргөлг Эчигин Лю Сю болгаш ССР-нин Даштыкы Херектер Министринин Ораакчы Н. Т. Федоренко олуршканнар.

Эш Н. С. Хрущев биле Маршал Чжу Дэни аразыга чүрөстүп ханындан, найырлар бөсөд болган.

„Юнайтед Пресс оф Пакистан“ деп телеграф агентилелин айтыргаларына

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Н. А. Булганинның харыылары

„Юнайтед Пресс оф Пакистан“ деп пакистан телеграф агентилелин редактору дэрги Кутубуддин Азиз совет-пакистан харылааларга хамаарышкан айтиргаларга харын бээрин ССРЭ-нин Пакистанда элчин черин дамчытыр ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Н. А. Булганиннан дидеэн.

Пакистан телеграф агентилелин редактору Кутубуддин Азизтин айтиргаларына Н. А. Булганинның харыылары моон ааанда парлатынды:

Айтирыг: Совет премьер Дэди Советтин боссыягына чүе чугаалап тургаш, ССРЭ-нин болгаш Пакистаннын аразында харылаалар экижир деп идегелди бедидер. Оон бодалы-биле алырга, мындыг харылаалар экижирин аргаларын кыдыр оруктар туруп туралар?

Хары: Совет Эвилели өске чурттар-биле болууч харылааларына яны-бүрү нитилел системаларыг күрүдериин тайбын кожа-хелбө турарын болгаш кайы-кайыгына ажитыг калы ажилдыкыларын болууч аргалын болгаш өргөжөт чүгүдүлүн кездээ барымдаалап келген болгаш барымдаалап-даа турар.

Совет даштыкы политика бүгү улустарын аргаларын националы болгаш күрүнө хөгжүдериин хамаан чокка хүлээп көөргүнө үндөсүттүгүн. өске күрүдериин иштин херектерин кыдыр-даа янымыг холгаарлар чорукка уаур бис.

Ол чорук уаууу база-ла өске-даа бүгү улустар-биле бир дөмө иштиги херектерин болууч көргөн-биле шийипирлээр шаа мындыг өргөлг Пакистанга база хамаар-дыр.

Совет Эвилели тайбынын политикаын өскөргө чок чорутушаан, оон-биле кожа чамдык күрүдери өскөргөн өргө-ажыктарына ажитыг кыдыр, Совет Эвилелин ажилы чок чорутууга кыжынар турар аргасын шериг-политиктиг бедидер-жишкенирге кирип турарын салгы амыр көрүп шидээсиз бедидер. Киржикчи Пакистан база болуп турар СЕАТО болгаш Багдад пактыг янымыг шериг-политиктиг аргасын бедидер-жишкениргин уаучулукчулары болуп турар бис.

ССРЭ-нин болгаш Пакистаннын аразында найырлар харылаалар ССРЭ-нин, Индиянын, Кылат Улус Республиканын, Бирманын болгаш өске-даа чурттарын аразында харылааларын үндөсүттүгүн шаг-ла салдыгтайн тайбын кожа-хелбө турарын суралгы беш принциптерин таарыштыр тургустуруп болур ийик.

ССРЭ-нин болгаш Пакистаннын аразында харылааларга база ол принциптерин ажитыгы совет-пакистан харылааларын экижирин болгаш хөгжүдериин идегелди чөптө болуп, бистин чурттарынын улустарын өргө-ажыктарына болгаш күтсөдир чүтүлдүгүн бүүрү-биле таарышкан болуру келген болур ийик. Оон-биле калы бисте болза, Пакистаннын уууу база-ла тайбын аныкылдыг өске-даа улустар-биле бир дөмө тайбынны быжыгыларынга, хамаарышпа чорукту быжыгыларынга болгаш болууч чуртуун чаагай байдалын көдүреринге амыралыг ко-нуургалдыг деп чүвени барымдаалап турар бис.

Совет аныяктарын Бүгү-эвилел фестивалы

Бот-тыныгыр уран-чүлүг уран-чөтөк идеяг бедидерин улам ийик бедидер болгаш ону бедидер, аныяктарын диги-таалаыг эки организактар болгаш оларны культура-массалыг ажилыг эл-каба-биле кириштирер сорулга-биле ВЛКСМ ТК, ВПСНС болгаш ССРЭ-нин Культура министрствозу 1956 чылдын сентябрыдан өгөлөө 1957 чылдын майга чедир совет аныяктарын Бүгү-эвилел фестивалын өрттирер. Фестивалды өрттирер таалаы-биле организактар болгаш аныяктарын бүгү өвүлөшкөн ресубл-каларга тургалар.

ССРЭ-нин Культура Министри эш Н. А. Михайлов фестивалды бедидеринге болгаш өрттиреринге культуру организактарын киржигерин дугайында чөптүг чаа дугаал үндүргөн.

Культура организак ажилы чоннарын бот-тыныгыр уран-чүлүг бар коллективтерин ажилы экижиринге-даа, хөгжүмүн, мынын, таанынын, астраалын, шийин болгаш оон-даа өскө-лерин чаа бөлүмдерин тургаларыг ийик бедидеринге. Хоорай болгаш көдө интеллигенциянын аразында бот-тыныгыр уран-чүлүг уаучулуктарын шийип алырыгче улуг кичээлг салдыгтайн турар уаучулук.

Театр-көрдө бүүдүргелерин, хөгжүмүн болгаш театрын өөрөгдө черлерин чангыга бот-тыныгыр уран-чүлүг уаучулуктарын, баштыктерин, гармонисттерин, а о ышкан культура-чырыдышкын ажилдыкыларын организактарын ажилдыкыларын организактарын бедидеринге болгаш автоному республикаларын культура министрлеринге, культураныг край, область болгаш хоорай өргөлдеринин начальниктеринге даас-ын.

Фестивалга бедидерин чоруп турарын хынаар болгаш чер-черге барып шугуу дуа көргүзөр төздө, бүгү өвүлөшкөн ресубл-каларга ССРЭ-нин Культура министрствозуну культура-чырыдышкын ажаа черлеринг херектерин таалаы-биле бол өргөлг ажилдыкыларын чорудар. Совет культураны бедидеринин дугайында лекцияларын болгаш бедидерин фестивалын киржикчилерин ортууна номчурунга культура министрствозу көсүк режиссерларын, артистерин, чогаалчыларын, чурчучуларын болгаш композиторларын хөй-биле кириштирер алаар.

Улустун чогаалыгын республика, край, область Бажынары фестивалды бедидеринге болгаш өрттиреринге идегелдиг киржир уаучулук.

Бот-тыныгыр уран-чүлүг уаучулуктуларын болгаш киржикчилеринге дуз-ламчы кылдыр шийлерин репертуары чындааларын, мыраларын, үрер болгаш шийди хөгжүмүн музыка чогаалдарын, а о ышкан хөй саныг методтиг дуз-ламчыларын болгаш плакаттарын база оон-даа бедидерин парал үндүр.

Фестивалдыг киржикчилерин эң өк концерт көргүзүлгери соода радиога дамчылар сорулга-биле плейнага бижирин көргөн. Оон-даа өске чүдүлгери кыдырын база төлөвлөдөн. 1957 чылда кино чур-дуктар бүүдүрүнүн планынга

Айтирыг: Совет Эвилелин болгаш Пакистаннын аразында калы ажилдыкыг кыдыр алырга болгаш туруп болуру?

Хары: Совет Эвилели бүгү чурттар-биле өк-не калба харылааларын тургузар болгаш хөгжүдүр дээш турар турар. Совет Эвилелин болгаш Пакистаннын аразында экономика, техника, культура болгаш өске-даа адырлар таалаы-биле калы ажилдыкыг бедидерин хөгжүр болуру чигиниг чок.

Айтирыг: Совет Эвилели биле Пакистаннын аразында экономикаг калы ажилдыкыг болууч аргалары кыдыгы?

Ук дузламчыны кыдыг-бир бедидер-биле холбаштырбайн, Пакистанга экономикаг болгаш техниктиг дузламчы көргүзүргө Совет Эвилели бедидер ирги бе?

Хары: Бис бедидер өскө, бир өскө кайы-кайыгынын чүткүл-биле бедидерин турар чөптө болза, Совет Эвилели биле Пакистаннын аразында калы-кайыгына ажитыг экономикаг калы ажилдыкыг чорударын четир болууч аргалары бар.

Совет Эвилели хөй-хөй чурттарга техниктиг дузламчыны Каттышкан Надияларын Организациянын-даа дамчытыр, ийи таалаанчак дугуржугаларга-даа үндөсүттүгүн көргүзүп келген болгаш көргүзүп турар. Мындыг дузламчыны көргүзүшкөн, ССРЭ, барын таалаы күрүдериин ыгыштыр, кыдыг-бир чурттуг бүрүн өргөсизге халдай болгаш кыдыг-даа политиктиг, шериг алы өске бедидерин ол дузламчы-биле калы-даа холбаштырбайн чоралыг калба-биле бедидер.

Чугаалагыг чүлү Пакистанга-даа бүрүн долгуу-биле хамааржыр.

Айтирыг: Совет Эвилели биле Пакистаннын аразында салгы калбартыра болууч аргалар кыдыгы?

ССРЭ Пакистаннан калыг барааннарын салып алыскаар, Пакистанга ол калыг барааннарын салып болур ирги база төлөкчелеринг хевирлерин кыдыг болур ирги?

Хары: ССРЭ биле Пакистаннын аразында салгы харылааларын калбартыры-ныг боттут аргалары бар.

Совет Эвилели кездээ ажил-агыйн, мал ажилын Пакистанда бар турар продукттарын, а о ышкан Пакистаннын сайгарыскап турары өске-даа барааннарын салып ол болур ийик. Болууч таалаында Совет Эвилели Пакистанга үлөспүрүг четчетинг дериг-херексел, кездээ ажил-агыйн болгаш өске-даа машиналарын, Пакистаннын алырын күзөри үлөспүр болгаш өске-даа барааннарын садарына бедидер.

Аааа холбаштыр Совет Эвилели биле Пакистаннын аразында салгы дугуржугалыг чаралар эл уаучулук болур ийик.

Айтирыг: Совет Эвилели атомуг энергияны тайбын сорулгаларга ажилыгы-ныг таалаында болууч техниктиг бедидерин Пакистан-биле үндөсүттүгүн болур ирги бе?

Хары: Ийе, болур.

ларта. Баштайгы ийи элчегин даштыгыр хүндер, үшкүзүп чер-черинг организактарын доктаалыг хурааларында хогор шактарга өрттирер. Үшкү элчег 1957 чылдын май 1—2-де болуп, ыначарга фестивалын түнел кезин 1957 чылдын май 20—27-де Москвага болур. Фестивалды бедидерин болгаш ону өрттирерин ажилын, колхозчу, алаан-халыч, өөрөнгичи калбаа масса аныяктар, Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Фолгуун дайынчылары киржир.

Чөргө фестивалдыг массалыг селгүтөшкенин, мылар байырларын, аныяктар бадары, карнавалдар, чырыкылгы чыскаалар, келбээр, концерттер, бот-тыныгыр, профессионалдыг коллективтерин болгаш солистерин, мыралыкларын, таңчыларын, музыканттарын, оригиналдыг жанралар күтсөдиринин концерттары, спорт маргалдаалары хевирлиг өрттү болур.

Бүүдүргөдө, колхозка, совхозка, МТС-ке, өөргөдө черинге бирги черлерин элчег эки коллективтерин болгаш мыралыкларын район, хоорай фестивалыг киржир-биле чорудар; районга, хоорайга бирги черлерин элчегонер — область, край, республика фестивалыг киржир; область, крайга, республикага бирги черлерин элчегонер — Москва фестивалыг киржир.

Фестивалга бедидерин хүндеринде эң дээр музыка болгаш литература чогаалы дээш, база ол ышкан уран-чүлүг, сийлиг, скульптура, уаучулук каалалыг уран-чүлүгүн өк дээр чогаалы дээш бүгү-эвилел конкурстарын өрттирер алаар.

Күтсөдиринин конкурстарына мыр, таңчы болгаш ший коллективтер, мыр болгаш таңчы ансамблдер, мыралыклар, хөгжүмчүлөр, номчуучулар-уран шүлүк, чогаал номчуучулар кожомыг мырар мыралыклар, классиктиг, улустун таңчыларын күтсөдирин, оркестрлер болгаш уран-чүлүг агитбригадалары, астраалын, цирктин аныяк артистер, акробаттар киржир. Конкурстарын тилекчелерин дипломнар болгаш медалдар-биле шаңалар.

Бот-тыныгыр уран-чүлүг коллективтерин болгаш солистерин күтсөдиринин фестивалыг репертуары идея таалаы-биле долгу үндөт, тодалай, яны-бүгү солуп болур уаучулук. Совет кижилерин патриотизми, күш-ажылы, амыралыг, чуртталга байдалы, аныяктарын даштыкыларын, тайбын дээш бедидерин совет аныяктарын киржигерин—дөөн ышкан бо бүгү темалар фестивалын репертуарына болууч черин тывар. Даштыкы композиторларын чогаалдарын, яны-бүрү чурттарын уаучулуктын таңчыларын болгаш мыралын фестивалыг база киржир турар.

Культура-чырыдышкын ажилдыкыларын кадрларын шийип алырыг болгаш бедидерин дугайында, клубтарын, номчула-башыналарын, парктарын, салтарын, кыла бүүдүнар, стадиондар болгаш спорт шедирин чаагайжыгыларын чаа тудушукчу-нуг дугайында салгы салыр херек. Фестивалга бедидерин хүндеринде бот-тыны-

гыр уран-чүлүг, бот-тыныгыр уран-чүлүг чаа-чаа коллективтерин тургаларына комсомолчуларын болгаш аныяктарын массалыг-биле ажилдыр апаар. Аныяктар ордуунага хөйүг мырн бедидеринге оон кичээлг салыр. Фестивалды өрттирер-биле ВЛКСМ-тин, ВЛКСМ ТК-нын, ССРЭ-нин Культура министрствозун болгаш өске-даа министрстволарын база ведомстволарын тускайлаан акмаландырышкынарында, а о ышкан аныяктарын кара болгаш өнүгү металлдар бузундуу, кескиндерин, эрги ийик-хөп чыш дузлаанында, бот-тыныгыр уран-чүлүг өртөктиг концерттерин, фестивалыг тавазыр-тыр херек демектерин, чурчуттар, маршалдар салдыгында алыгтайн хөргөдирин күтсөдирин тускай фонду-ну тургалар алаар.

Совет аныяктарын Бүгү-эвилел фестивалын өрттирер-биле холбаштыр ВЛКСМ ТК болгаш ВПСНС чогур доктааларын үндүргөн. ССРЭ-нин культура министр-ин дугаалын парал үндүргөн. ВЛКСМ ТК-нын, ВПСНС-тин доктааларын, ССРЭ-нин культура министрин дугаалын, Совет аныяктарын Бүгү-эвилел фести-валын дугайында саавырын, Совет аныяктарын Бүгү-эвилел фестивалын уран-чүлүг конкурстарын дүрүм бол-гаш саавырын киргирн брошюраны чоо-ку хүндерде 500 муң кезек тиражтыг кылдыр парал үндүр.

Деп адам болбас мындай медегелдерин кылырын үртүгүчүлөшкөн шаан турар чорукте база-ла кыялгөп сазбайн барып болбас Чуртту «дайында мырындай чытамын чек берген байдалга» түндү турар мындай политикага ажыгаты медегелди мырындай-ла чоокта чак АКШ-ла кылганы билингитир. Боо-чептесте улам чыай эңдере бүүдүтү ундурчине болгаш НАТО-нун шериглерине атомуну чептестик курч-чыдарын менен нюрчине ажы-биле кылгырын база ол чептесте ажыгала-ры-биле кыжанырындай мындай турар НАТО-нун чамалы шериг ууртучуларынын дайынчырак чугазарычыче /баз кыялгөп сазбайн барып болбас.

Улаустар чугааларда боттарынын күзүсүн-бизе өргөсөддө хөврийн шийин адыр өртө гугайдыа Силеринг дөмөгөзүн-нөртө камаарыншыр кандыгы дөртө, Совет Зинаида канды-даа күрүсө иштикти көрүм-чүрүмүм оол улаузын иштикти хөзө болуп деп принципти кажан-даа барымдаалып белген болгон бо үтө-даа барымдаалып турар деп чүрөп чугаалары чугаа. Эске күрүсөлөр боттарынын улаустар аралынын харымдааларында өл принципти удурутуга болду-рлар амаарын мавап тулар бис.

Арагалаашкынның уржуу

Уругу арагалаашкын чорукту бүтүсөтүп совет энтитетинин совет кийинки кадык туртталганына, куртуунун сагыла-чурумуна уругу чорукту чорук деп уругу буржуа шаап турар.

Ындыг турбуже арагалаашкын, өт-бүлөнүн база совет куртуунун мурнуна күзгөтүлгөн тош көрбөс кийин бар болуп турар. Чыңаз, 1917 чыда төрүтүнгөн, бүтүлгөн болгон тракторист ийи тускай эртенки Ч. К. Ховалыт мындыг кийинки сагына кирип турар. Ховалыт ийи тускай эртенки турган, бистин нитиленди мурнуу оодурагына чоруп, доктамак өт-бүлөгү болуп, акы-тозу эстүрүп, коммунист моралын сагып, чурттап ажалдап ужурул турган.

Шынап-ла, Ховалыт элөөн уенин дургузунда эки чурттап, чугула албан черинге бугагыраган, ооң соонда облыстык саң кийинки ревизорунга ажалдап турган, болуңу дуржулаагы эштеринге дагыгы берип, хей-нигити төлөтүп болуп турган.

Иччалжаков, Ховалыт сөөлү чыдарла мурнуу амыр-ла-чуртталганын эсерттеш, совет нитиленди, социалист нити туртталганын дурмунын таарышпас орукка кирген. Сөөлү 4—5 чыдарын иштине уругу арагалаашкын, аны-бүтү херезеңер-биле калы чурттап. 5—6 албан черинден багы ажалдап дөш үндүргөн.

Сөөлү үш чыдын иштине Ховалыт хамааты Спирин-биле байлаагы чурттап келген, үш чаш уругуларын турган. Иччалжаков, Ховалыт өт-бүлөнүн сагып салбай, болуңу шалын арагалаашкын болгон эштерин чедип келген калып бек сөзгөп, чамыкта калып өт-бүлө турган. Ол калып Ховалытга аартып алган. Ажыг-шүтүгө таарышкан калып уугу аары уруу-биле өмнөгө чыгып алы арзына өт-бүлөн шутт калар дөш «Кызыл тараачы» колхозун хову бригаданын турлаагы өт-бүлө-биле чурттап турган багынагы кышкы согуна ийи чаш уруун эң каапкан, болу Туран ховарыч чоруп барган. Турган чедип келген, өмнөгө чыткан калып бек сөзгөп, дорамчылаш, ооң соонда Ховалыт ич чөк чиле берген. «Кызыл тараачы» колхозун баштаар черинин сагып салганын ачыныла, ол ийи чаш уругуларын колхозун асизинге тургускан.

Ховалыт, арагалаашкын херезеңи чок апарган, кем-херек үлдүрүнгөн кирген. Эштер чораш, дүң хамааты Попович багыныч кирген, бир палл тонну болгон ийи чадаг-тергени оорлап алган, даразында күдө оорзаан чүлдери

чын өткөсө саткан, акшааын арагалаашкын болгон.

Ховалыт болуңу уругуларын, өт-бүлөн каапканын болгон үстүдө айткан чүлдери оорзаан сукка билиген.

Г. Д. Стрельцов 1927 чыда төрүтүнгөн, бичин чамынан тура-ла ада-нези чок арташ, даай-авазына кийинтирген. Шериг назыны челе бөөрге, Стрельцов Совет Армияга келдирткөн, шериг албанын эки эртерип, мактап-шаннаады алган, а шериг албаны эртерген соонда чалаачы сургуулу дөшүп алган.

Иччалжаков-да Стрельцов чүлө арага кийинки уруунан, ооң ол бүтү эки талалары басыраан. Стрельцов чалаачы-лап ажалдап турган, сөөлү үлө араган экин эртерип ижер апарган. Бир катас Стрельцов машинаын эштерин чалаачы чораш, машина кырынга чорук кийилери олутуруп алган, арагалаашкын дүлгөз-инден машинанын бир шахта 70 километрге халып олурга аварияга таарышкан.

Авариянын түнелгине машина урег-ген болгон күнүгө 2100 рубль түнүгү материалды когарал таарыштырган, а машина кырынга чораш оңу класети чал-ча дооскан Путькова өлгөн. Бир эвас Стрельцов эштерин турган машина чалаачы чораш болза, ол сукка шитир-белек болгон Путькова деп анык уругу элек назынынан чарыбас ийи деп бүтүргөндө биле чугалаал болуп.

А. Ф. Васильев 1929 чыда төрүтүнгөн, болуңу күш-ажымы чуртталганын иштине багыт эвас ажалдап чораш. Иччалжаков чалаачы болуп ажалдап турган, ырак черге эштерин үнүп-ген болгон орукка база арага ижи алган. Дүң орукка чоруп олурга машина орук ийини оотарыч кире берген болгон бензин төгөнгөндө мотору эжүп калган. Васильев эштерин тура-ла бензини кудуп, машинада сыйгалган турбуже-ле, отту маш шап чырып турган. Оварыч чок болганын ужурулаан кыпкан отту кыпкан бензин чалаачылап берген болгон машина шутт эртенки калган. Васильев мычанган шитирген.

Уүлөгөн кем-бургууун аугаар Ховалыт 5 чыда, Стрельцов 10 чыда, Васильев 3 чыда хосталганын казылып шитиргенер.

Иччалжаков кем-херек үүлөгөн кийге кемечини көргүзө бир чүл болуп. Иччалжаков-ла кийи херектен болбас турар чүл-даа чугула, мычанган арагалаашкын чорук чамыкта чүгө чедирип болура дээрин совет кийи бүтүз билген турар ужурут.

И. ПЕТУХОВ.

Хайгааравастан

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чымы» колхоз 1952 чыда 800 дөс аял-сакын тарып, салгыштыгы ажалын ага-аан. Баштайгы 2—3 чыдарын дургузунда оларын ажалгазынын багыт эвас турганынан үндүшкү дик эки турган. Болхоу дика уугу чарыганын, күштү удуруп турган, салтын ажалын ага-аан

Хана солуннарнын ажылын экижидери дээш

(Чагаалар допчулалы)

Бай-Тайга районун Молотов аттыг колхозта партия организациянын органы «Мурнакчы» деп хана солун колхозчуларнын ортузунга агитас-массалыг болгон организацияны чорудар талазы-биле азын уугу ролду ойнар турар.

Хана солунун арыннарына колхоз бүтүргөнгө мурнакчыларын дуржулаашкын уругу бичип турар болгон ажалда четиестерин илереп, көдө ажыг-агы Уставын хажыдар чамык колхозчуларын шитиш шүтүмүлүн турар деп бижиги Ч. Чадамда бисче бижээн.

Танды райондан эш С. Туховтук бичип турар болза, Ленин аттыг колхозта партия организациянын органы «Ленинчи орук» деп хана солун «И-шанла үнүп турар. Хана солунун арыннарына колхоз бүтүргөнгө мурнакчыларын — саагычлар, бизаа ажалачылар, каларчылар, бизаачылар уругу чүлө бижип, боттарынын ажылын дуржулаашкын сол-чуп турарлар.

Балганын МТС-те «Малчын» бөлөтөп доктамак үнүп турар. Ол бөлөтөп хей каларчылар, хаван ажалачылар болгон колхоз бүтүргөнгө эсе-даа мурнакчылар ажылын дуржулаашкын уругу чүлө турарлар. Чыңаз, чокта чаз «Револуцияны чалымын» колхозтун дуржулаашкын хейчуу эш Хенчей «Малчын» бөлөтөп хей болуңу ажылын дуржулаашкын бижээн. Кышкы үдө чаш малчын канчап оруктуруп, менди мактаал алып, хойларын төрүтү эсизге канчап белекенири, хойдан хей дүк кыгып алыры канчап чедип алыры дээн четиестик сумелерин Хенчей мыда бижээн. Хенчейн ол чүлүн колхозтун хойла-мынын хей нурууу танышкан болгон боттарынын практиктиг ажылыга херелеп турарлар.

Эрэн районунда эш К. Шомбуңу бичип турар болза, милициянын район салбынын коллективине партия аге организациянын «Чекет» деп хана солуну үүлөгөн чок үнүп, коллективтин иштине мурнакчы кийилер дугайын, мыда партия аге организациянын политик-кижизилдеги ажылын уругу бичип, хана солунга үнөп шүтүмүлдеги материалдарын партия аге организацияны коммунисттерин хуралына чугалаашкын, ол четиестерин чалаадыр-биле хемчеглерин ап турар.

И. ПЕТУХОВ.

Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы

Социалист лагерин чурттары тайбын болгон улустарнын айыл чок чорун быгылаар дээш демиселде

ССРЭ-ниң болгон социалист лагерин бүтү чурттарынын тайбын болгон улустарнын айыл чок чорун быгылаар дээш демиселде чаз уугу салымын болгон ийи болушунуна бот чыда январын төнчүлдө болгон. ССРЭ-нин Министр Чөвүленин Даргазы Н. А. Булганин АШ-тың президентиз Д. Эйзенхауэрге чагаалык болгон Варшава Керезинин киржикчилери күрүлелерни Прагага ат салган декларациянын дугайында чугаа чоруп турары ол.

Президент Эйзенхауэрге Н. А. Булганин чагаалык АШ-тын болгон Совет Эвизелинин аразына Найраал болгон калы ажалдашкыла дугайында кезе чарар дугайында санал кирип турар билдигир болгай. Совет-америк харылзааларын экижидери бүтү делегей байлаанын нити-биле чымчалырына уугу хемчөөлүг иди бээр чигини чок. Н. А. Булганин чагаалык плаертин Совет Эвизелинин тайбын инициативанын тайбынга ынакшыллыг улустар ийи-биле чүлүдүгүлүп турары мычанган черле билдигир.

Кызат чагаалы Ай Фу Н. А. Булганин чагаалы дугайы «Совет Эвизели бүтү чор бөмбүргөзүн бүтү-ле бөлүп кийилерин эрте-ажыктарына таарыштыр ажалдап турар» деп межелзээн. Ийинин «Нав Дживан» солуну ССРЭ-ниң саналын «төтүлүг болгон терин практиктиг» санал кылдыр үлөзөн.

Чаз совет саналын күжүңү болгон ужу-дугузын дугайы «сөөк дайын» талаалачыларын аразына калы хире таарышпас чорукту болурунганга база барымдаалар болуп. Н. А. Булганин чагаалык кирген саналдарын непертерин сугагынын дугайын бижээн, АШ-тын чагырыкчы бөлүктери «Нью-Йорк пост» солунун илергелзээн аугаар алырга, АШ «Найраалы күзөйп турар деп болды тургусайн турган, найраал дугайында совет саналдарын канчап турган хулазезинин айт-тырын күжөшкүн-биле саналдан элзезенер. Ийди азылгы сугага шитиртерин чөк болгон. Францияны «Либерасьон» АШ-тын уугу-чү бөлүктөрүн Н. А. Булганин чагаалы таарыч чок көрүп турарын дугайын дичагытшаа демгелзээн болза: АШ-тын президентинин харымы удурунмашк ийи сагып салымыннарлар болуп турар, чүр дээр, талаалачылар элзезенер Делес биле адмирал Рерфорд болуп турар сөөк дайынны туржун хевээр атырап болгон ооң-биле калы водорост бомба-даа, «фай-2-ден артык» ок-чеместер-даа оозугадын шыдаас америк улустун тайбынче мын-на күзө-чүлдери хандырып болуп турар.

АШ-тын чагырыкчы бөлүктөрүн таарышпас чорук калы-даа хире бол, совет-америк харылзааларын экижидер, «сөөк дайынны» талаалачыларга таарыштыр ажал таарышпазында хаварыла чокка улустар аразынын дүшкүлүг чоруктарын кошкандыр дээш ССРЭ болуңуна хамаарышкан бүтү-ле чүлдери кылып турар деп бүтү делегейн хей нити-биле илдеп ол фактыны совет санал эскертп шыдаас.

Варшава керезинин киржикчилери күрүлелерин январь 28-те Прагага ат салдыган Декларацияны база тайбын болгон улустарын айыл чок чорун быгылаары дээш демиселде херезеңе кайгачык уугу ужу-дугузын. Европага улустар аразынын дүшкүлүг чоруктарын кошкандыр чеге уланган чугула, тодарай саналар Прага Декларацияны кирген. Чыңаз, четиестик күштеринин саны болгон таарыштыр тургузуганы сонугаалыг күрүлелер-биле тодарай-латынган озованы Европага тургузар дугайында саналар, Германияны девелзери турар четиестик күштерин, оон иштине ГДР-ниң болгон ГФР-ниң четиестик күштерини чегелзенишкениге атом четиестик болурун хоругулар дугайында санал ийди. Бир талзында, сонуга-атлантак эвизелинде кирип турар чурт-таа база эске талзында, Варшава керезинин киржикчилери күрүлелер оларын аразына тыткын келген бүтү-ле чүлдери чүлө тайбын арагалар-биле шитиркелзеп деп күзө Прага Декларацияны база тайылбырлатыган.

«Варшава керезинин киржикчилери күрүлелер Европанын айыл чок чорун болгон бүтү-ниги тайбын быгылаар дугайында чаз, черле таарышчалыг саналдарын боттарынын Прага Декларацияныга көрүп үндүргөн. Ол саналдар мырнай мыныг болгон угаангыр болуп турар. Бүтү чурттарынын улустарын күзө-чүлдери чеге ол саналдар бүтү-биле дүжүп турар» деп Кызат-тын «Женьмижиао» солуну бижээн.

Прагага болгон боттарынын чөвүлө хулазына Варшава керезинин киржикчилери күрүлелер болза, барын талзы кийилерин чагырыкчы бөлүктери Барын Германияны милитаризаа чорукту күш-биле ботандырып турар болгон

гаш чегелзенишкенин эидере бүдүрер чорукту уругу-чүлө турар ол байла-ды хажымы-биле эртин шыдаас турган.

«...Барын талзы күрүлелерин чам-лык бөлүктери улустар аразынын дүшкүлүг чоруктарын кошкандыран болгон күрүлелер аразына калы ажалдашкыны калбартырында коруп турар. Ол шериг талзы-биле дембелзэ-шкени дөткитирчө, «сөөк дайынны» үгү-чүлзөринчө илергел-де чүткүп, олар чүлө ийди арта-биле Европага — харын чүлө Европа-даа эвас — боттарынын тургусканын шериг бөлүлгөшкенин саналар-буурашкында мырдырып, капиталист монополияларга ол чокка бизин белек болуп турар кончалар эштерин хандырышпаа, чегелзенишкенин эидере бүдүрерин кезе артыр болуп деп санал турарлар» деп Прага Декларациянында чугалап турар.

Варшава керезинин киржикчилери күрүлелер камгалаар аразын быгыла-дар талзы-биле дем каттыштырган хей-чегер дугайында айттырыны Прага чөвүлө хулазына мычанган чугалаашкын көргөн. Четиестик күштерин каттышкан командмалынын дугайында дүрүм, ГДР-ниң Улустун национал армиянын четиестик күштерин каттышкан четиестик күштерге кириштирер дугайында шит-пирин хулазеп алган.

«Чамлык политиктер Совет Эвизели-нин болгон социалист лагеринин чурт-тарынын тайбын инициативанын кошкак чорукту илерзешкени кылдыр санал турар үе эркен. Бистин лагеринин күчү-шылдынын балытталары ажал хей. Мычанган Прага Декларациянын эстеринде илдеп ол ыркын күштү көр-бөй баргы дөш ийди кийилер ам эвас тыптыр. Ол күш дайынга болгон үгө-дөшкени бараан болбай турар, харын чагаалыны тургузугуна болгон улустар аразында найраала бараан болуп, тайбынга бараан болуп турар» деп Польшаның «Глос прашы» солуну бижээн.

Вашингтонга болгон чугалаашкын-ныннарнын түнелдеринге хамаарыштыр

АШ-тын президентиз Эйзенхауэрин болгон Англиянын премьер-министри Иденниң аразында чугалаашкынын февраль ийде Вашингтонга доозуган. Тускай диннадылган көстүп турарын аугаар алырга, АШ-тын болгон Анг-лиянын Европага, Чоокку Чөн чүлө, Мурнуу, Мурнуу-Чөн Азияда болгон Ыраккы Чөн чүлө политиканын ха-маарышкан көчүт хей айттырыларын чугалаашкыныннаа хаара туткан.

Англи болгон америк парламанын диннадылган барымдааш, Вашингтон-га болгон чугалаашкыныннарнын кол согулаагы улустар аразынын азын хей айттырыларын талзы-биле англи-америк чөрдөзлөрүн ажал эртери бол-ган «ниги политиканы» ажалдап кы-лыры болгон деп чугалап болуп. Анг-лия америк чөрдөзлөр малагы Чоокку Чөн чүлө талзы-биле онза чиди илзээн. Аравий чурткы ортузукта болгон Персид мугулурун районунда нефитин чер-лер дээш демиселде америк болгон англи нефть монополиянын аразына болгон чаз чөрдөзлөрүн түнелгине демги чөрдөзлөр сөөлү үдө чилгел-ген.

АШ-тын болгон Англиянын чазакта-рын хамыкты мурнуда Чоокку Чөн чүлө боттарынын депкиртин англыл шыдаанынын ол-ла фактыны Вашинг-тонга болгон чугалаашкыныннарнын түнелдеринин дугайында тускай динна-дылган бизин чажырып шыдааган. «Амгы үдө малагы ол районга бар депкип че-рин болгон чөрдөзлөрүн барымдааш, Аравияга болгон Персид мугулурун районунда байлаа чугалаашкын көрү-үс. Ол чөрдөзлөр найраалдыг чугаа-лашкыныннарнын аргам-биле таарыш-тынган туруп болурунга бүтүренис-теп диннадылган чугалап турар.

Аравий нефтин долгандыр чөрдөз-лөр болгон маргылаалар «таарышты-ган» туруп болурун аргамында ха-маарыштыр ол «бүтүргө» англи, америк болгон француз парлага каттышпай турар. «Вашингтон пост» солун чугаа-лашкыныннар дугайында тускай динна-дылган чеге төдүчү болгон ужу-утка чок хоозун документ кылдыр алаан Францияны «Либерасьон» солунун эстери-биле алырга, Эйзенхауэр-биле Иден Чоокку болгон Ыраккы Чөн чү-лө районнарында англи-америк чө-рүлдөзлөр таарыштырып шыдаааннар. Ол солунун бижээн болза: «Оларын диннадылган допчулап айттыр мыныг: 1) Кыдат-биле салгы харылзааларын хей-жүдери Англияга мырнай эржөк чүлө-ла турбуже, Кыдат-биле салгылашкы-нында салдыган кызыгаараларын кош-кадырны АШ-тын аммызында хөөн чөгү. 2) Ыраккы Чөн чүлө «шериг саялдарынын» англи политиканын дет-кириден АШ-тын ойталап турары.

3) Америк компанияларга кыжандырып турар англи нефть компанияларына АШ-тын дуза чедиреринде ойталап турары. Бо үш чүлдери талзы-биле америкнаар калды-даа боттут дүжүп берикшилерни кылааннар; олар чүлө база дагы чугалаашкыныннар кы-лыр деп билдирме ажаашкыныннар бер-генер. Сонуга мурнуу кампанияны-нын үстүдө америк чазак ажыктыг бо-луп, мычалажак сэр Антони Иденни болуңу чуртуна улам-на алаар, сурак чок кылган сөөк дайынны докумен-тилерге сэр Антони Иден харын ол ажаашкыныннар оңуна ат салдырны чөшкөзөшкөн.

АШ-тын президентиз биле Англия-нын премьер-министри чугалаашкы-ныннарнын төнчүлдө «Вашингтон Дек-ларацияны» дээрин чарлааннар. Мөөн үстүдө тускай көргүскөн документи-ни «Либерасьон» солун харын «сөөк дайы-нын документи» деп алаан. Ол декла-рациянын чагаалыкчылары Ийида, Бир-мага болгон Афганистанга Н. А. Бул-ганин болгон Н. С. Хрущевтин чоразы-ныга хамаарыштыр бүтү делегейге бол-ган кайгачык уугу үлөсөп көрүтү-күнү кошкандырын болзаны мырнай илдеп, чүгө дээр, ол чоруктуу Совет Эвизелинин болгон Азия чурттарынын аразына найраалдыг харылзааларын бол-гон экономиктиг калы ажалдашкыны хөжүмдө ажал чугула болгон. Дек-ларациянын чагаалыкчылары АШ биле Англияны «нычтык өнүктөр» болгон бү-тү-ле кошкак хөжүмдө чурттарынын «камгалакчыларын» кылдыр көргүзери ораалжып турар.

«Вашингтон декларациянын» автор-ларын «камгалакчылар» болгон «де-жакчилер» ролын кылысаар чүтүлүп Азиянын болгон Африканын улустары өшүр шаап турар. «Азиянын айттыры» еске черлерге Азиянын азы аялдарын калды-даа кыжанды чокка болгон чок-ла шитирлел берген тургулаар. Ам ол практика эржөкчө, мычалажак эрженин артышкыныннар хевээр артан болгон Азиянын улустарын хөөнүн база санал-ономыч калды-даа кичөөтөй салбай, азий айттырыларын ирак чер-лерге шитирлери ораалжышкынын кылдынып турар. Ол айттыры калды-бир эскер көрүңү дугайын бөсн чугаалаай, практиктиг политиканын бо-далы-биле алырга, ол дээр, айттыр-ларын шитирлери илдеп илдеп бөрбей турар. Факт чүр дээр, чүс-чүс миллион кийилерин турп турары, оларын уугу чүтүлү илдеп турары болгон оларын херекке албас чорукту оларын күзөйп турары болуп» деп Неру февраль 2-де бо-дуну чугалаашкыныга меделзээн.

Чоокку Чөн чүлө араб чурттары АШ биле Англия боттарынын чөрдө-злөрүн ол чурттарын улустарын күсөл-биле таарыштырып ораалжып турар деп чүлөсө чөптү-биле айтты-зымышпаа, Вашингтон чугалаашкы-ныннар онза уугу хынамч-биле көрү турганнар. «Иденни Эйзенхауэр-биле чугалаашкыныннар Чоокку Чөн чү-тү айттырыларын шитирлелес болгон алаа тайбынны тургузарына чедире. Олар ийди согулааны салбай-даа турар. Эйзенхауэр биле Иден делегей импери-ализмин айттырыларын шитирлелес болгон улустарын көчүлүтүп колонна-дыл пландарын чөшкөзөжү дугайын дугуруп азыр дөш чымыганнар» деп Египеттин «Аль-Хайат» журналы бижээн. «Араб чөн чүтүп айттырыларын чүлө оң улустарын шитирлелес турп болуп деп чүлө АШ биле Англия эскербиз-нер-дир, чүгө дээр, араб делегей болгон оң салым-чөзү Лондонга болгон Вашинг-тонга болгон дипломаттыг чугалаашкы-ныннар болгон алаа хулаз алдыган политиктиг шитирлелес хамаарып турган үе дөш элзес калыр үе болуп чор-лур барган» деп Ливанын «Аль-Ахбар» солуну меделзээн.

Египеттин «Роза-эль-Юсеф» журналы база мал мынг болды илдеп турар. «Иден биле Эйзенхауэр ужуражып болгон боттарынын күзө-не чүлдери чугалаашкын болулар. Иччалжаков олар боттарынын тура-соруун Чоокку Чөн чүтүп улустарына төгөн шыдаастар. Чоокку Чөн чүтүп улустары... ней-тралитеттиг политиканын чорударын бол-гон экономика талзы-биле хамаарыш-пас чорукту, боттарынын байлаа даш-тыкы кийилерге хайраал кылдыр бербес дөш империализмны чедип алмын күзөп турарлар. Иччалжаков улустарын ол дүрүм аугаар негелдерин Барын чүк хулаз көрүн күзөйп турар» деп ол журнал бижээн. Чоокку Чөн чүтүп улустары Вашингтонга чөвүлө хулаз чүлө-даа шитирлелес турарында ха-маарыга чокка боттарынын орук-биле баар деп доу шитирлел деп ол журнал меделзээн.

Азиянын болгон Африканын эске-даа районнарынын улустары база иччаз болап турар болгон ийди хөөн киреи деп болон болуп.

А. ШАХАНОВ.

Редактор Д. О. БЕГЗИ.

Федор Михайлович Достоевский

(Төнчүзү).

эми артып калган. Уугу чагалдинин амыр-лаа шынымы үзө-болданын хажымышкыны тилеп чораш. Иччал-гаш мегечи үзө-болд чүлө чамык шы-нарларын хажымып турар, а колдуунда дүрү хевирлер шыны, амыр-ла-биле болгон оон ол бүтү чагалдары шыныг болгон амыр-лачы болуп турар.

«Четерлер» деп романда революцияга «эжөнөшкөс чорук уран-чечен шыны азын турар болгон роман колдуунда-ла революсту шитирлелес уугу уран-чечен эвас күтүлдөшкөн болгон. Иччалжа-ков «Кем-херек болгон кезеңишкын», «Мелегей», «Элзөдө оол», «Карамозов акы-лышкылар» мышкан романдар, «Аугу багынын бижмелери» мышкан очер-терге, «Степанчиков суур болгон оон чуртаткыларын», «Дайымын дүжү» мышкан тожуларда амыр-лаагы шыны болза, хажымык үзө-болдараа көрдө, ушчок дингы, «дынгангыр, бүтүрелдип болуп турар. Ол чагалдар боттарынын бүтү чөрдөзлөр болгон четиестери тур-за-даа, орустун белекитиг интерна-рааынын адын фондууна база делегейин литературанын эртинесинге кирер эргелг болгон.

Ол бүтү чагалдары эки, талантыг кийилер аугуңе чедип баадырлап, күштөчилер, чангыс кийилер, самын-салалар тилеп байырлап турар дөр-чөк нитиленди халаттарын кайгачык-тыг күш-биле көргүскөн. Ол нитиленд студент Раскольников алаа чорукка, кедерей баадырышкыны таарыш-тырган, чараш Советка Мармеладовын дашлаар, янганар баагыныче кирген. Иччалжаков автор болуңу маадырла-рынга илде-не бүтүргөч эвас «апе-жишкынын» хамаарыштыр бичип турар-даа болза, ийди нитиленд-биле эг-жиш болбазыны-даа, демиселде хулаа аргаларын хулаап ол болбазыны-даа дугайында түнелди номчучу болу кылып турар.

Эсе-даа романдар база ийди. «Меле-гей» деп романда буржуа аразынын чоруктуң ол мышкан тодаргай, шыны бай-далын көргүскөн. «Карамозов алышкылар» деп романда доран нитиленди соци-алисттиг болгон моралыг буступ дү-жүшкүгүн, «карамозовчуларын» база

«смердяковчуларын» дүрү-хевир-биле оон шут дөш төрүтүнгөнгө болгон сандаларынын кайгачыктыг дүрү-хевирин тургускан. Ол дүрү-хевирлер Шеринин Иудушка Головлевич, «Поме-хонич эргилерин» дүрү-хевирин шы-наш шак ийди күштү болгон интерту-ра талзы-биле ужу-дугузын.

Ол романдары азы-бүрү чурттарда номчучуларын ам-даа боландырып турар, болуңу чугулаашкын болгон чидини мы-ныкымаа чугула айттырыларын көрүп үндүргөн. Ол дээр аразаталаа капиталист нитиленди дугайында, нити-лелге кийинки байлаанын дугайында, социализм болгон шакын дугайында, тура-соруутун хостууну дугайында, мо-ралын үдөшлөшкөн дугайында, ынакшыл болгон чараш дугайында, ачы болгон хора дугайында айттырылар бо-луп турар. Айттырыларын амыр-лачы материалдарга, күштүг уран-чечен дүрү-хевирлерге тургускан, чамыкта көчүт хажымышкынын маргылаал